

případ, že cena zboží sice v tuzemsku nestoupala, ježto zdražení bylo zapovězeno, ale vzhledem k vyšším cenám v cizině nebylo lze je dostati.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1822/24.)

Žalobce přenechal žalovanému cukr s tím, že mu žalovaný cukr vrátí nebo zaplatí rozdíl v ceně, pak-li cena cukru stoupne. Ježto žalovaný cukru nevrátil, kryl se žalobce za vyšší cenu, než za kterou byl cukr žalovanému přenechal a domáhal se na žalovaném zaplacení rozdílu. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl, zjistiť, že cena cukru v tuzemsku nestoupala.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Dlužno přisvědčiti dovolatelce, že odvolací soud věc po stránce právní neposoudil správně. Podle ustanovení §u 914 obch. zák. a čl. 278 obch. zák. nelze ulpěti při výkladu úmluvy, že cukr má býti vrácen nebo rozdíl nahrazen, na doslovu, že státi se tak má jen při stoupnutí ceny v tuzemsku, nýbrž dlužno vypátrati pravý úmysl stran a vyložiti úmluvu dle pravidel poctivého styku právního. A tu zjišťuje sám odvolací soud, že žalující firma vycházela při očekávaném stoupaní cen z toho, by neutrpěla odprodejem cukru škodu. Tu by však utrpěla, kdyby se smělo setrvati při výkladu odvolacího soudu. Vždyť, odprodavši cukr, musila se krýti dražším nákupem. Předpoklad odvolacího soudu, že škody neutrpěla, odporuje spisům, když dle nenapadeného zjištění prvního soudu se draže skutečně kryla. Neodpovídalo by to tedy vůli stran, a bylo by doslovným ulpěním na liteře (slově), kdyby se vykládala úmluva tak, že zahrnuje jen formální stoupnutí cen cukru v tuzemsku, a nikoliv případ, když sice následkem stoupnutí cen na trhu světovém domácí držitelé zásob laciného krystalového cukru tyto zadržují, ač ceny zvýšiti nesmějí, a když nelze cukr krystalový koupiti a žalobkyně musí se krýti jiným cukrem dražším. Nastala tu situace pro žalobkyni docela stejná, a nebylo by poctivé, by se žalovaný za takovéto situace vymykal závazku vrátiti cukr, třeba cena jeho v tuzemsku nestoupala, když není vůbec k dostání a nutno se krýti cukrem dražším, který k dostání je. Ježto však žalovaný závazku, cukr vrátiti, vzdor upomínkám a pohrůžce úhradnou koupí, nesplnil, je povinen k náhradě škody vzniklé žalobkyni nedodáním a to ať již podle obsahu samé smlouvy nebo podle zákona (čl. 355 obch. zák.).

í,

Čís. 4630.

Byla-li obecná obchodní hodnota zboží, dopraveného z tuzemska do Rakouska, vyjádřena v Kč a náhrada zaplacená rakouskou dráhou v Krak., jest pro přepočítání kursu rozhodným den reklamace a jest Československý erár povinen, nahraditi rozdíl v kursu, stalo-li se placení později.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1854/24.)

Tuzemská firma zaslala dne 7. února 1920 rakouské firmě zboží, jež bylo za dopravy na dráze vyloupeno. Škoda byla zjištěna na 2010 Kč. Zásilka byla pojištěna u žalující vídeňské pojišťovny, jež poškozenému škodu nahradila, davši si postoupiti jeho práva proti dráze. Dne 10. prosince 1920 reklamovala žalující pojišťovna u dráhy ve Vídni škodu, na jejíž úhradu jí dráha vyplatila dne 19. dubna 1923 6030 Krak. Ježto 6030 Krak. činilo v den výplaty pouze 2.86 Kč, domáhala se pojišťovna na čs. dráze nedoplatku 2.007 Kč 14 h. Žalobě bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v ý š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d u:

Dovolání napadá právní posouzení sporu odvolacím soudem nepřávnem. Správně doličuje žalovaná strana, že po reklamaci škody 2010 Kč dne 10. prosince 1920 u ředitelství Jižní dráhy ve Vídni byla tato dráha podle čl. 336 obch. zák. oprávněna platiti efektivně neb v korunách rakouských podle kursu v den splatnosti, nesprávně pokládá však za den splatnosti den následující po podání zboží, tedy 8. února 1920. Toho dne nebylo ještě ani známo, zdali vznikne za přepravy na zboží nějaká škoda, tím méně, bude-li strana požadovati i náhradu. Za den úplatnosti lze dle §§ 904 a 1417 obč. zák. pokládati teprve den, kdy byla požadována náhrada, tedy den reklamace, v tomto případě 10. prosince 1920. Podstatný omyl žalované strany spočívá však v tom, že pokládá přepočítáním dlužné částky podle kursu v den splatnosti spor již za vyřízený. V pravdě jest tomu právě naopak, neboť žalobkyně se nepovažuje a nemůže považovati za poškozenou tímto přepočítáním, nýbrž opožděnou výplatou. Kdyby byla obdržela hned dne 10. prosince 1920 částku 2010 Kč přepočítanou podle kursu toho dne na rakouské koruny, byla by na vnitřní hodnotě obdržela celou požadovanou částku a neměla by důvodu, aby činila další nároky. Rakouská dráha nevyplatila jí však uznanou částku hned, nýbrž až 10. dubna 1923, když kurs rakouských korun poklesl zatím tak, že vyplacená částka rovnala se jen 2 Kč 86 h. Proto požaduje žalující pojišťovna doplatek 2007 Kč 14 h. Nárok ten jest odůvodněný, poněvadž rakouská dráha neměla jen právo platiti v domácí měně podle kursu v den reklamace, nýbrž také povinnost platiti hned toho dne. Opožděným placením utrpěla žalobkyně nejen škodu, že nemohla používati dlužného kapitálu, kteráž škoda se vyrovnává podle Šu 1333 obč. zák. úrokem z prodlení, nýbrž ještě další mimořádnou škodu tím, že zatím poklesla hodnota vyplacených rakouských korun. I tuto škodu jest dráha povinna nahraditi podle §§ 1295 a 1298 obč. zák. a čl. 283 obch. zák. Škoda ta záleží v rozdílu hodnoty vyjádřené v československých korunách, na kterou měla žalobkyně nárok, totiž částky 2010 Kč, a kterou dne 10. dubna 1923 skutečně obdržela, totiž 2 Kč 86 h, proto byla žalovaná strana právem odsouzena k doplacení 2007 Kč 14 h. Okolnost, že žalobkyně jest pojišťovnou rakouskou, nemá vlivu na povinnost dráhy, nahraditi celou škodu. Tvrzení, že dráha nemůže býti činěna zodpovědnou za pokles valuty přede dnem reklamace, jest sice správné, ale nemá pro tento spor důležitosti, neboť nepožadovala se škoda a nepožaduje v ko-

runách rakouských, nýbrž československých a to bez ohledu na změnu v jejich vnitřní hodnotě.

Čís. 4631.

Zápůjčku, poskytnutou rak. uh. bankou před měnovou rozlukou na lombard válečných půjček, jest zaplatiti v Kč. Lhostejno, že úmysl stran při sjednávání zápůjčky se nesl k tomu, by byla úrokována a splacena z výtěžku válečných půjček.

(Rozh. ze dne 4. února 1925, Rv I 1888/24.)

Žalobě Bankovního úřadu ministerstva financí na zaplacení zápůjčky, poskytnuté Rakousko-uherskou bankou na lombard válečných půjček, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V dovolání setrvává žalovaný již jen na námitkách, že jest oprávněn platiti v neolkovaných bankovkách Rakousko-uherské banky a že doslov dluhopisu nevyjadřuje skutečné vůle stran při poskytnutí zápůjčky. Také tyto dvě námitky byly nižšími soudy právem zamítnuty. Není správným tvrzení žalovaného, že okolkování bankovek bylo provedeno pod tou jedinou sankcí, že neolkované bankovky přestanou býti zákonným platidlem. Podle Šu 2 nařízení min. fin. ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n. musily býti okolkovány všechny bankovky, které obíhaly na území československého státu, přestoupení tohoto předpisu bylo trestným podle Šu 13 téhož nařízení. Podle Šu 2 vládního nařízení čís. 311/1919 sb. z. a n. byl dovoz neolkovaných bankovek do území československého státu zakázán. Vzhledem k těmto předpisům nelze vůbec seznati, jakým zákonem dovoleným způsobem by si žalovaný mohl opatřiti neolkované bankovky, potřebné ku zaplacení zažalované pohledávky, a jest dotyčná jeho námitka vlastně bezpředmětnou. Jeho úsilí, dokázati ze čl. 58 a 89 statutu Rakousko-uherské banky a z Šu 990 obč. zák., že Rakousko-uherská banka byla povinna i po osamostatnění se československé měny přijati placení v neolkovaných bankovkách, rozbíjí se mimo to o předpis Šu 6 měnového zákona čís. 187/1919 sb. z. a n., že závazky, znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti československého státu, se platí v korunách československých v poměru jedna ku jedné. Předpis ten jest bezpodmínečným a platil i pro Rakousko-uherskou banku. Citované články jejich stanov byly jím změněny. Podle Šu 4 cit. měnového zákona nenastala sice v poměru banky k bankovkám, jí vydaným, žádná změna, banka byla i nadále povinna přijímati placení ve svých bankovkách, ale podle Šu 6 cit. zák. pouze v bankovkách okolkovaných. Toto ustanovení bylo přirozeným, nutným a zamýšleným důsledkem měnové rozluky. Poskytnutím zažalované zápůjčky 30.000 korun bylo vydáno stejné množství bankovek do oběhu na území československém s tím určením, by se při zaplacení zápůjčky vrátily z oběhu do pokladny Rakousko-